

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.E.A. Broekhuizen (VVD), R.M.L. Nelisse (VVD), W.M.S. Meijroos (BBB), B. van de Graaf (PVV), G.A. van de Breevaart (SGP), F.J. Hoogendam (SP), A.J.A. Beukering (Groep HvZH), P.H.J.D. Verkoelen (JOU ZH) en T. van Vugt (JA21)
(d.d. 4 april 2024)

Nummer

4073

Onderwerp

De Kosten van Duurzaamheid

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Het college van Gedeputeerde Staten heeft de energietransitie hoog in het vaandel staan. Er ligt een wens om de opwek van duurzame energie in Zuid-Holland meer dan te verdubbelen.

De VVD vraagt zich af: Hoe hangt de vlag erbij?

Windenergie:

Met de plannen om het aantal windturbines op land uit te breiden, groeit de zorg over de impact op de leefomgeving. We zien steeds meer (wetenschappelijke) rapporten waarbij er een causaal verband wordt gelegd tussen windturbinegeluid¹ en een ongezonde leefomgeving. De provincie Zeeland doet samen met de GGD en het RIVM, onderzoek naar de gevolgen van windenergie op de volksgezondheid.

Ook huisartsen laten steeds vaker van zich horen. Huisarts Anneke Bodde uit Denekamp van het artsencollectief Wind Wiki was onlangs te horen op NPO-radio 1² over het verschil tussen een stille leefomgeving en één met 47 decibel als achtergrondgeluid door windturbines.

Sylvia van Manen, huisarts uit Den Bosch, onderzocht op locaties de impact van windturbinegeluid en rapporteerde dat bijna 30 procent van de respondenten aangaf te kampen met medische klachten gelieerd aan de windturbines. Waar het vooral aan ontbreekt volgens de betrokken artsen is een goede registratie³.

1. *Bent u naast het Nivel rapport bekend met de verschillende kritische onderzoeken naar de aantasting van de leefomgeving door windturbinegeluid?*

Antwoord

¹ <https://www.rivm.nl/windenergie/fmeebines-gezondheid/vragen-en-antwoorden-gezondheidseffecten-windturbines#literatuuronderzoek>

² <https://www.nporadio1.nl/nieuws/binnenland/459935d7-bdd6-435b-922c-1ceda30149c9/artsen-luiden-noodklok-vanwege-gezondheidsproblemen-omwonenden-van-windturbines>

³ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/veel-kritiek-van-artsen-op-onderzoek-naar-klachten-omwonenden-door-windmolens-registratie-moet-anders/>

Wij kennen wetenschappelijk rapporten en kritische onderzoeken. Ondanks de kritische uitgangspunten heeft tot op heden geen van de onderzoeken een direct wetenschappelijk significant verband kunnen vinden tussen windturbinegeluid en gezondheid bij omwonenden van windturbines, die binnen de vergunningvoorschriften zijn gerealiseerd. Mochten er andere normen ontstaan, bijvoorbeeld vanwege gezondheidsaspecten, dan nemen we dat mee in nieuwe vergunningsvoorschriften.

2. *Bent u bereid om desgevraagd te participeren in deze onderzoeken die niet vanuit de belangen van de industrie maar vanuit de zorg voor de omwonenden zijn opgezet?*

Antwoord

Wij kennen vele onderzoeken die vanuit de zorgen van omwonenden zijn opgezet en geen onderzoeken die vanuit de belangen vanuit de industrie zijn opgezet. Wij volgen lopende onderzoeken nauwlettend, spreken hier regelmatig over in interprovinciaal verband en RIVM publiceert periodiek een laatste stand van zaken (meta-analyse). Er loopt ook een meerjarig gezondheidsonderzoek van het Rijk. Daarnaast ligt er geen vraag voor. Daarom zien wij momenteel geen aanleiding om een nieuw onderzoek te starten. Uiteraard werken wij desgevraagd mee aan onderzoeken, net zoals bij het lopende rekenkamer onderzoek.

3. *Komt er een geluids- en klachtenregistratiesysteem bij huidige en toekomstige windparken?*

Antwoord

Conform de vergunningen zijn windparkeigenaren verplicht kalenderjaargegevens aan te leveren over o.a. stroomproductie en weersomstandigheden bij de Omgevingsdiensten, die hiermee de geluidsemisatie vaststellen. De Omgevingsdiensten zien erop toe dat de geluidsproductie aan de vergunningsvoorwaarden voldoen. Alle inwoners kunnen daarnaast bij hun plaatselijke omgevingsdienst een melding maken van geluidsoverlast of andere vormen van overlast in de directe leefomgeving. Wij zijn niet voornemens om parallelle klachtenregistratiesystemen op te zetten en te onderhouden.

4. *Is het college voornemens om het voorzorgsbeginsel te hanteren bij de aanwijzing van nieuwe windturbines; of de vervanging van bestaande windturbines?*

Antwoord

Dat gebeurt al. We hanteren het voorzorgsbeginsel voor het beperken van klimaatverandering door de opwek van windenergie en het beperken van lokale effecten door een Omgevingseffectrapport (OER) te doorlopen bij het aanwijzen van nieuwe locaties voor windenergie, waarbij de laatste inzichten worden meegenomen over effecten op de directe omgeving en gezondheid.

5. *Hoe gaat de provincie ervoor zorgen dat er voldoende draagvlak is bij de lokale gemeenschappen voor nieuwe windenergieprojecten, gezien de zorgen over gezondheidseffecten en landschapsimpact?*

Antwoord

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling spelen er zorgen voor de effecten op de directe omgeving, waaronder ook bij nieuwe innovatieve ontwikkelingen zoals windenergie. Wij werken aan het draagvlak door onze inwoners serieus te nemen, open en eerlijk in informatie te voorzien over de noodzaak, de voor- en ook de nadelen van windenergie en door de omgeving zo goed mogelijk te betrekken. Dat geldt zowel bij de besluitvorming over de inrichting van windparken als een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten. Dit vergroot het begrip, de acceptatie en het draagvlak, maar er zullen altijd mensen blijven die bezwaar hebben tegen bepaalde ontwikkelingen in hun omgeving.

6. *Over enkele maanden komen er geluids- en afstandsnormen vanuit het Rijk. Is het college voornemens om alle plannen die nog niet in uitvoering zijn, langs deze nieuwe meetlat te leggen?*

Antwoord

De planning vanuit het Rijk is nu dat op zijn vroegst 1 juli 2025 nieuwe normen van kracht gaan. We volgen dit traject met interesse en zijn via IPO in gesprek over onder meer de juridische houdbaarheid van de normen.

Totdat er nieuwe normen zijn houden we ons -uiteraard- aan de vigerende regelgeving en toetsen wij plannen en vergunningaanvragen hierop.

Verduurzaming:

Ook landelijk zijn er steeds grotere problemen bij de verduurzaming. Grote investeerders trekken zich terug uit wind op zee-projecten⁴ en burgers die hun woning willen verduurzamen worden op enorme extra kosten gejaagd⁵. Warmte via stadsverwarming is onbetaalbaar geworden⁶. Een warmtepomp heeft dezelfde levensduur als een gasgestookte CV-ketel maar is een factor 3 tot 5 maal duurder terwijl de opwekking van energie via zonnepanelen steeds minder aantrekkelijk is.

Netbeheerders sluiten wijken collectief af van terug levering als de zon te veel schijnt. Buurtbatterijen zijn peperduur en op dit moment is volstrekt onduidelijk wat de levensduur of het rendement is. Daarnaast zijn voor buurtinitiatieven zoals energiecorporaties fikse investeringen in warmte en elektriciteitsnetten nodig. Op dit moment lijken deze alleen haalbaar en betaalbaar bij nieuwbouwprojecten.

Veel energiebedrijven rekenen de laatste maanden talloze kostenposten door aan de burgers die in de voorhoede van de verduurzaming zitten. Daardoor duurt het voor huishoudens vele jaren extra voordat ze hun investeringen in duurzaamheid renderen, als dat punt ooit al wordt bereikt.

Ook bedrijven en ondernemers hebben het zwaar. Door bijvoorbeeld de versnelde invoering van milieuzones en het plotseling beperken van het terugleveren van energie.

Op 29 maart zei David Smeulders, hoogleraar energietechnologie aan de Universiteit van Eindhoven in de Financiële Telegraaf⁷: „Tijd voor de pauzeknop, eerst consumenten beschermen tegen exorbitante rekeningen en pas dan kunnen we verder.

7. *Heeft de rem op de uitrol van wind op zee, het stoppen van teruglevering door netbeheerders op piekmomenten en de terugleverboete bij het salderen van energie opgewekt door zonnepanelen invloed op uw verduurzamingsplannen? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De geschetste ontwikkelingen onderstrepen de urgentie om werk te maken van duurzame energieopwekking in eigen buurt. Wij zien ook dat steeds meer Mkb'ers, woningbouwers en andere betrokkenen vragen om snelle realisatie van duurzame energie opwek in eigen buurt.

⁴ <https://www.volkskrant.nl/economie/eneco-trekt-zich-terug-uit-bouw-grootste-nederlandse-windpark-op-zee-de-risico-s-zijn-te-groot-geworden~b7afa806/>

⁵ <https://www.telegraaf.nl/financieel/1407835657/extra-energiekosten-slaan-gat-in-voordeel-zonnepanelen-terugverdiend-tijd-loopt-met-vele-jaren-op>

⁶ <https://nos.nl/artikel/2513773-belofte-goedkopere-stadswarmte-wordt-niet-waargemaakt-minister-komt-met-spoedwet>

⁷ <https://www.telegraaf.nl/financieel/815691952/roep-om-stop-op-aanleg-warmtenet-mensen-dupe-van-exorbitante-rekeningen>

In het algemeen geldt dat het college relevante ontwikkelingen als landelijk beleid, netcongestie, prijsontwikkelingen en marktontwikkelingen meeneemt bij onze beleidsontwikkeling en uitvoering. Via de RES'en werkt het college samen met de RES-partners aan het verwezenlijken van de doelen voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030. Daarbij blijft het college vanuit ruimtelijke overwegingen wel inzetten de ontwikkeling van zon op dak. Wel onderschrijft het college het belang van een goede mix tussen zon- en windenergie naast energiebesparing en de warmtetransitie. Daarom zetten wij ook in op de ontwikkeling van windenergie en verkennen wij de mogelijkheden om te sturen op energieopslag.

Via pMIEK werken we samen met netbeheerders aan het toekomstbestendig maken van de energienetwerken en aan slimme oplossingen, zoals energiehub's en slimmer gebruik van de elektriciteitsnetwerken.

8. *In hoeverre is het college bereid haar strategieën en plannen voor verduurzaming aan te passen op basis van de huidige economische en technologische ontwikkelingen, om ervoor te zorgen dat de doelen van energietransitie en energiebesparing realistisch en haalbaar blijven?*

Antwoord

Wij letten erop dat de doelen van de energietransitie realistisch en haalbaar blijven. Het college neemt daarbij relevante ontwikkelingen mee in haar plannen, strategieën en beleidsontwikkelingen.

De doelen voor 2030 zijn met alle RES-partners afgesproken. Uit het Nationaal Plan Energie (NPE) blijkt dat de verwachte vraag naar energie verviervoudigd en de doelen dus verveelvoudigd zouden moeten worden, terwijl ook vraag 7 de noodzaak, urgentie en relevantie onderstreept. Tegelijkertijd zien wij dat de benodigde procedures tijd vergen en versnelling lastig realiseerbaar is en ook ontwikkelingen zoals netcongestie praktische belemmeringen op kunnen werpen. Voor elektriciteit zetten wij dan ook in op het realiseren van de afgesproken doelstellingen.

9. *Hoe borgt het college de leveringszekerheid aan inwoners en bedrijven nu onze energie-infrastructuurstevig onder druk ligt en de provincie langzaamaan helemaal rood kleurt op de netcongestiekaart?*

Antwoord

Leveringszekerheid is primair een verantwoordelijkheid van ACM en netbeheerders. In de Energieraad bespreken wij met de netbeheerders en wethouders hoe wij de leveringszekerheid zo goed mogelijk kunnen borgen en het versterken van de netwerken kunnen prioriteren en versnellen. Daarnaast zetten wij in op lokale productie dichtbij de vraag en zo congestieproblemen voor levering te beperken. Wat lokaal geproduceerd kan lokaal geleverd worden en hoeft het stroomnet nietodeloos te belasten. Vanuit de samenwerking energie-infrastructuur sturen we via monitoring van pMIEK projecten op het tijdig verzwaren en realiseren van de uitbreiding van het elektriciteitsnet.

10. *Hoe zorgt dit college ervoor dat de duurzaamheidsambities niet stranden in een oase van wensdenken? Hoe kijkt het college naar een zogenoemde 'pauzeknop' van Smeulders om te herbezinnen en te komen tot realistische, haalbare en betaalbare doelen?*

Antwoord

Realisme, haalbaarheid en betaalbaarheid zijn belangrijke uitgangspunten. Daar dient onder meer de RES-route kaart ook voor. Voor het behalen van de klimaatambities 2030 voor hernieuwbare opwek zijn binnen RES'en met het Rijk realistische afspraken gemaakt om dat te voorkomen. Wij zien echter dat er momenteel vertraging dreigt op te treden bij de realisatie van die doelen, daarom hebben wij een stap naar voren gezet om te zorgen dat in de herziening van ons omgevingsbeleid 2025 voldoende ruimte zit

om de doelen te kunnen realiseren. Met de routekaart elektriciteit willen wij conform het coalitieakkoord voorkomen dat de energietransitie blijft hangen in wensdenken en door productie van wind- en zonne-energie bijdraagt aan de haalbaarheid en betaalbaarheid ervan en een positieve impact op de energieprijzen (zie: <https://www.gld.nl/nieuws/7712828/in-de-betuwe-betalen-ze-veel-minder-voor-stroom-en-dat-zit-zo>).

Het plan van aanpak dat zal volgen uit het advies nMIEK warmtesysteem Zuid-Holland zal voor de warmtetransitie in de provincie bijdragen aan haalbare stappen.

Kernenergie:

Onze inwoners en bedrijven worden steeds vaker geconfronteerd met een disbalans in aanbod en vraag van zon of windenergie, daarbij een falend distributienetwerk dat niet voldoende voorziet in opslag. We snakken naar een betrouwbaar, weersafhankelijk en CO2 vrij alternatief voor fossiele brandstoffen. En dat is kernenergie. Bij de productie van kernenergie komt geen CO2 vrij. Het is daarom een duurzame energiebron, aangezien CO2 de grote boosdoener is bij klimaatverandering.

Onlangs sprak de tweede kamer zich uit voor het verdubbelen⁸ van het aantal nieuwe kerncentrales in Nederland⁹. Daarbij wordt ook steeds nadrukkelijker gekeken naar de provincie Zuid-Holland. In het coalitieakkoord staat dat er onderzoek verricht zal worden. Ook is in motie 1166¹⁰ opgeroepen om volledige medewerking te verlenen aan de onderzoeken naar kernenergie in Zuid-Holland van de minister van Economische Zaken en Klimaat Jetten.

11. *Is er al contact geweest met de minister en zijn ambtenaren inzake de onderzoeken rond kernenergie in Zuid-Holland? Zo ja, wat is uw insteek in deze gesprekken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja, er is al contact met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat geweest over de verdubbeling van het aantal kerncentrales. Het ministerie wil eerst de procedure voor de twee geplande kerncentrales afronden alvorens verder na te denken over uitbreiding. Het is nog niet opportuun om hier nu standpunt op in te nemen.

12. *Recent was het volgende citaat van het college te lezen in het AD¹¹: Een kerncentrale op de Maasvlakte is zeer lastig in te passen”, zegt een woordvoerder. „En het is daarnaast ook de vraag of je in dichtbevolkt gebied kerncentrales wil bouwen.” Hoe strookt deze uitspraak met de strekking van Motie 1166? Is het college het met de VVD eens dat het college niet vooruit moet lopen op de uitkomsten van de onderzoeken en tot die tijd een open houding moet aannemen?*

Antwoord

De provincie verleent medewerking aan de onderzoeken van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Om wensdenken, onrealistische, onhaalbare en onbetaalbare plannen te voorkomen, is het van belang om rekening te houden met relevante feiten, zoals dat een grote kerncentrale moeilijk is in te passen op een volle Maasvlakte en in een dichtbevolkt gebied als Zuid-Holland.

13. *Wat is de staat van het onderzoek van de provincie Zuid-Holland omtrent kernenergie? Heeft u al tussenresultaten geboekt?*

⁸ <https://nos.nl/artikel/2511577-tweede-kamer-wil-vier-grote-kerncentrales-in-plaats-van-twee>

⁹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z03064&did=2024D07054>

¹⁰ <https://pzh.notubiz.nl/document/12378850/1#search=%22motie%201166%22>

¹¹ <https://www.ad.nl/westland/kerncentrale-op-maasvlakte-werpt-donkere-schaduw-over-het-westland~a92d4d3b/>

